

[Inici](#)

La paraula: el nostre nucli

nuvibo

dv., 30/07/2021 - 08:34

Capilla, Juli. *Ars libri: l'aventura del llibre i la paraula*. Alzira: Bromera, 2020. 286. [25] p. (Textures; 33). Premi d'Assaig Mancomunitat de la Ribera Alta. ISBN 978-84-1358-010-4. 20,95 €

Es diu que els episodis importants de les nostres vides van sempre marcats per la seva banda sonora, per la seva cançó. És el poder indiscutible de la música que ens rescata, del més profund dels nostres records, unes vívides i intensíssimes emocions transportant-nos en braços a aquells puntuals episodis. És un poder d'intensitat, d'una intensitat discontínua.

El poder de la paraula és essencial, persistent, irrefutable. Es troba en les nostres emocions, però també en la nostra consciència, en els nostres pensaments, en els valors, en la manera que tenim de veure el món, l'univers, la vida, en les nostres relacions amb els altres i en els records que tenim dels nostres avantpassats. Està en la lletra d'aquesta música tan intensa que ens emociona, i està en els llibres que ens transformen. Fins i tot la no-paraula té paraula, i és *silenci*. I en el silenci, tanquem els ulls, i les imatges que ens venen estan, totes i cadascuna d'elles, subtilment etiquetades per paraules. «Som paraula. Estem fets d'aquesta matèria intangible i mal·leable. [...] La paraula ens conforma i afaïçona el pensament», planteja Juli Capilla, autor del llibre que aquí ens ocupa.

Juli Capilla ha escrit aquest assaig literari com un homenatge al llibre i, sobretot, a la paraula, a l'oral i a l'escripta. Ho fa tal com diu ell, des d'una doble perspectiva: la personal (però procurant en tot moment el rigor i l'argumentació fonamentada) i la valenciana (amb evident

connexió amb tot l'àmbit lingüístic català). I és que, aquest polifacètic escriptor, filòleg de formació, que ha sigut traductor, corrector lingüístic, editor, llibreter, professor i periodista, ha publicat aquest llibre igual de polifacètic que ell. Un llibre que ofereix múltiples aspectes. Cada apartat (l'autor no parla de capítols) compta amb diferents elements que ens apropen a la lectura i a l'escriptura, a l'oralitat, a la recuperació de la nostra memòria (la individual i la col·lectiva), a la defensa apassionada de la llengua, de qualsevol llengua, però especialment a la defensa de la pròpia, del català, i ho fa escrivint en valencià, dignificant-lo, dignificant l'heterogeneïtat territorial tan llunyana als centres de poder i de decisió, però des de «la conscienciació de pertinença a una llengua comuna». Diu moltes coses i, possiblement, se'n deixa moltes per dir, perquè l'àmbit del llibre és igual d'inabastable com necessari és intentar-ho. És un format de llibre arriscat, de recuperació de temes, de títols, de noms, que requereix equilibri en la sempre difícil tasca de la tria.

Comença, com ha de ser, pel principi, per la importància del fet de llegir i, per tant, del foment de la lectura. Sosté l'autor que la lectura, en la societat digital en la qual ens trobem, s'ha tornat «més fragmentària i esbiaixada, menys crítica, i es llegeix menys. Un retrocés qualitatiu i quantitatiu». És l'analfabetisme funcional, nociu per a l'individu i per a la societat en general. Cal prendre'n consciència, reivindicar, i confessa que aquesta ha estat la motivació en escriure aquest llibre. A les funcions i beneficis del llegir i de la literatura, hi dedica tot un apartat. A la responsabilitat compartida entre escoles, famílies i administració a l'hora de fer lectors i, en aquest mateix sentit, a la importància de la creació d'una biblioteca personal que va creixent a mesura que anem madurant com individus, hi dedica d'altres apartats.

L'apartat destinat a l'oralitat, és exquisit. Es miri com es miri, es tracta d'un veritable reconeixement a la transmissió de la cultura, molt abans ja de l'escriptura, molt més abans de la impremta. Parla de la saviesa acumulada pels pobles àgrafs, parla dels trobadors i joglars, parla dels contes recitats pels nostres iaïos analfabets una nit d'estiu prenent la fresca. I la paraula torna a estar al bell mig del nucli del centre. La transmissió de la riquesa cultural es basava, generació darrere generació, en la memòria i la parla, en l'oralitat. Amb l'escriptura, l'oralitat va anar decaient però, en realitat, s'han demostrat indestruïbles. Els rapsodes en són l'evidència, i d'entre els rapsodes, «el millor nostrat del segle XX: Ovidi Montllor», afirma l'autor.

Títols de llibres, noms d'autors, molts, les nòmines que ens ofereix són llarguíssimes, inacabables i, tanmateix, seleccionades. Ho són quan parla de la literatura que es considera canònica (o potser no tant), ho són quan parla de la literatura escrita per dones i de les dones de la literatura (les invisibles, les destacades, les consagrades, les d'aquí i les d'allà), ho són en referir-se a la literatura memorialística (a l'escriptura contra la desmemòria). I ho són en l'apartat dedicat als poetes que canten (però poetes), inaugurat solemnement fent referència a Bob Dylan per la seva obra, que respon «precisament, a una consciència literària clara». En l'àmbit català, el corpus d'intèrprets és esplèndid: des de la Nova Cançó, passant pels cantautors fonamentals en la recuperació dels clàssics medievals i dels escriptors contemporanis, fins als grups més eclèctics o als *cantaors* que «abeuren en la tradició oral» i que tan presents són encara al País Valencià i Terres de l'Ebre. Seria subjectiu i, sobretot, injust, que en aquest text, aquí, ara, es fes esment d'uns i no d'altres, una tria de la tria ja elaborada per l'autor. «Ara no toca», diria el Molt Honorable. Però no ens amoïnem, el llibre compta amb un exhaustiu índex onomàstic de 24 pàgines, francament útil.

La consciència de territori i el sentiment de pertinença a aquest territori, és l'altre eix cabdal que vehicula el contingut de l'assaig, i ho fa des de diversos enfocaments. Per exemple, presenta tot un apartat dedicat a l'associacionisme d'escriptors, necessari segons Capilla per fer-se visibles en una societat com la valenciana, per dignificar l'ofici, i per ajudar en la normalitat i normalització lingüística de la pròpia societat valenciana. De sud a nord, comarca per comarca, exposa la salut actual de l'associacionisme al País Valencià. Un altre aspecte en el qual es focalitza, seguint aquesta perspectiva de territori, és el que fa referència a l'heterogeneïtat dintre de la unitat cultural dels Països Catalans. Capilla parafraseja Josep M. Llompart: «no és exactament el mateix escriure en català a Catalunya-Principat que fer-ho a la Catalunya Nord, al País Valencià o a les Illes (i no diguem ja a la franja d'Aragó o a l'Alguer)». Les dificultats són unes i no unes altres, i condicionen forçosament l'esperit voluntariós i pertinaç dels escriptors. També aquí, en aquest apartat ha incorporat tota una nòmina de lletraferits i lletraferides que, des de la perifèria (millor dit, des de les perifèries) malden per salvar la llengua.

Altres temes tracta el text de Capilla, tots ells vinculats a la paraula, al llibre, a la llengua. La crítica literària, i la seva vessant vocacional i ingrata exercint-se com ha de ser, amb rigor i honestat. El cicle del llibre i els seus protagonistes. Les llibreries. Les biblioteques. La decisió de mudar de llengua en la vida (com és el cas del propi autor) o en l'ofici (com tots aquells als que es refereix en un apartat a propòsit). Temes sucosos. Temes estimulants i per a la reflexió.

A la coda final del llibre, confessa: «Em preocupa realment que l'univers digital pugui obnubilar completament la mentalitat de les generacions [...]. I, sobretot, em neguiteja que la lectura no siga ja una prioritat inqüestionable [...], que el llibre deixi de considerar-se un artefacte que desperta l'esperit crític, estimula la imaginació i accentua la intel·ligència.»

Ars libri: l'aventura del llibre i la paraula ha obtingut el XXI Premi d'Assaig Mancomunitat de la Ribera Alta.

Som-hi, tothom a llegir.

Teresa Aragonès Gisbert

De la 8a promoció de l'[Escola de Llibreria](#)

Marxem de vacances! Tornem l'1 de setembre.

tipus document

[llibres](#)

[Butlletí](#)

Blog de l'Escola de Llibreria 2013-

[Facultat d'Informació i Mitjans Audiovisuals – Universitat de Barcelona](#)

[Gremi de LlibreTERS de Catalunya](#)

Segueix-nos també a:

El Blog de l'Escola de Llibreria no subscriu necessàriament les opinions expressades pels autors dels articles.

RSS

Els continguts del blog de l'Escola de Llibreria de la Facultat d'Informació i Mitjans Audiovisuals de Barcelona estan subjectes a una llicència **BY-NC-ND** de

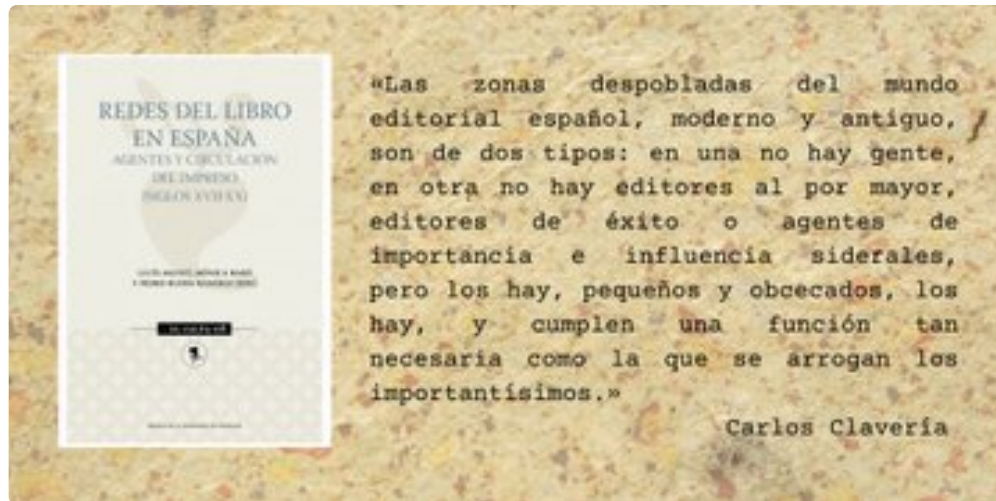

CC.

Tuits de @EdL_UB

 Escola de Llibreria
@EdL_UB

Nova publicació al blog [@EdL_UB](#) «Redes del libro en España: agentes y circulación del impreso (siglos XVII-XX)» fima.ub.edu/edl/ca/leer-en... [@PrensasUnizar](#) [@LluísAgusti](#) [#MònicaBaró](#) [@pruedar](#)

20h

Escola de Llibreria ha retuitat

 Diego R.
@vitobrando

[Incrusta-ho](#)

[Mostra-ho al Twitter](#)

